

LÄMNINGAR I GÅNSTA

Arkeologisk utredning etapp 1 och 2 samt förundersökning av RAÄ Vårfrukyrka 293:1–3, Gånsta 3:11 och 3:15, Enköpings kommun, Uppsala län, Uppland

AMANDA JÖNSSON

Rapporter från Arkeologikonsult 2017:3121

ARKEOLOGIKONSULT
Optimusvägen 14
194 34 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41

www.arkeologikonsult.se

OMSLAGSBILD: Skärvstenshögen Vårfrukyrka 293:3 fotograferad från norr. I bakgrunden syns den handelsträdgård som ligger inom undersökningsområdet.

ALLMÄNT KARTMATERIAL: © Lantmäteriet Dnr: 50007066_140003

© Arkeologikonsult 2017

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

LÄMNINGAR I GÅNSTA

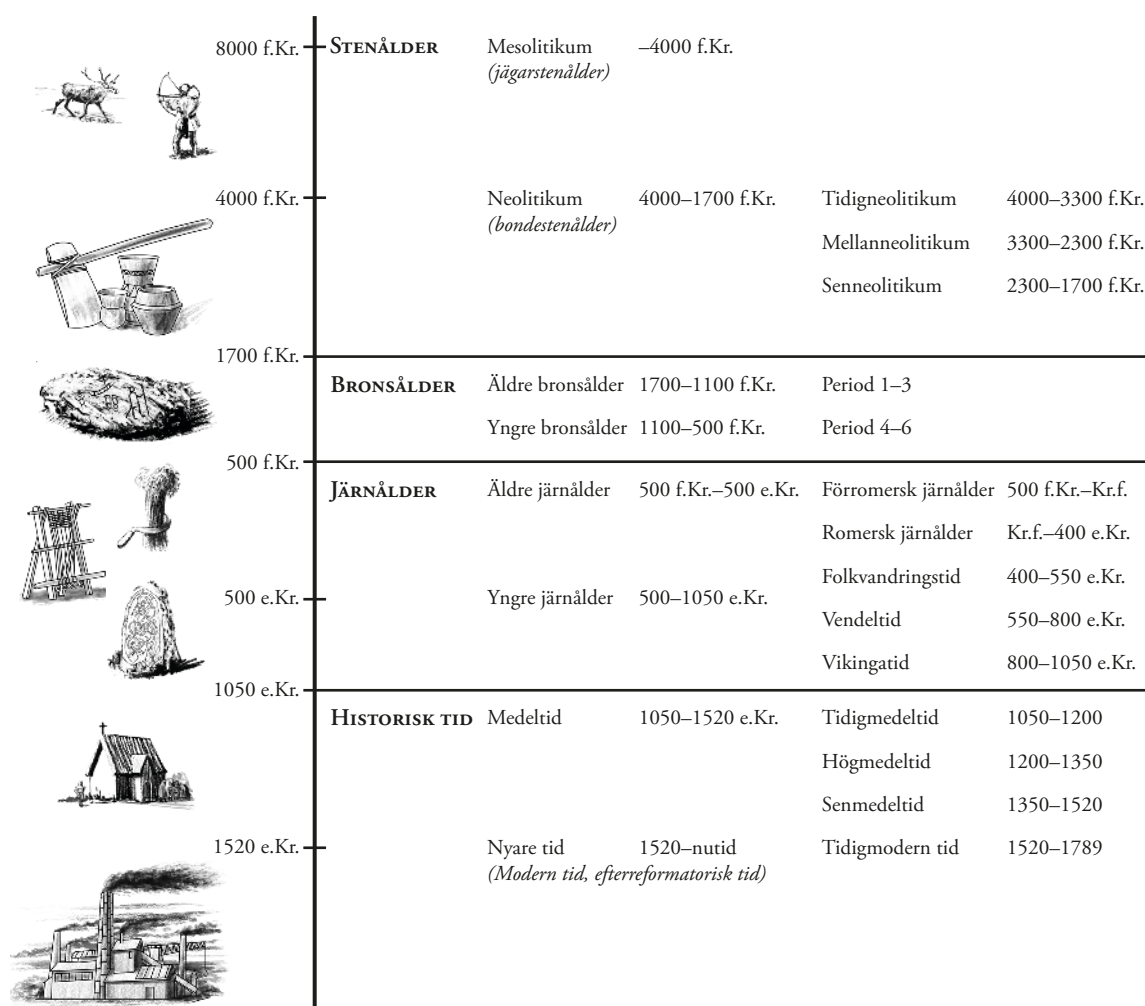
Arkeologisk utredning etapp 1 och 2 samt förundersökning av RAÄ Vårfrukyrka 293:1–3, Gånsta 3:11 och 3:15, Enköpings kommun, Uppsala län, Uppland

AMANDA JÖNSSON

Rapporter från Arkeologikonsult 2017:3121

ARKEOLOGISK PERIODINDELNING

ANTI-KVARISK BEDÖMNING

Antikvarisk bedömning anger hur man enligt kulturmiljölagen (1988:950), och till viss del även skogsvårdslagen (1979:429), bedömt lämningen och dess eventuella lagskydd vid registreringstillfället. Den slutgiltiga bedömningen görs alltid av Länsstyrelsen och föregås av en besiktning, undersökning eller utredning.

Fornlämning är en lämning som vid registreringstillfället bedömts omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen. För att en lämning ska kunna bedömas som fornlämning krävs att den tillkommit före 1850 genom äldre tiders bruk och att den är varaktigt övergiven. Det är förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning.

Bevakningsobjekt innebär att man vid registreringstillfället inte kunnat ta ställning till om lämningen är en fornlämning eller inte.

Övrig kulturhistorisk lämning används för kulturhistoriska lämningar som enligt rådande praxis vid registreringstillfället inte utgör fornlämning men som ändå anses ha ett antikvariskt värde. Enligt skogsvårdslagen ska hänsyn tas även till denna typ av lämningar. Bedömningen används även för vissa lämningar som inte uppvisar fysiska spår, t.ex. fyndplats eller plats med tradition.

Uppgift om innebär att lämningen endast är känd via kartmaterial, skriftlig eller muntlig källa. Lämningen har inte eftersökts eller kunnat återfinnas i fält.

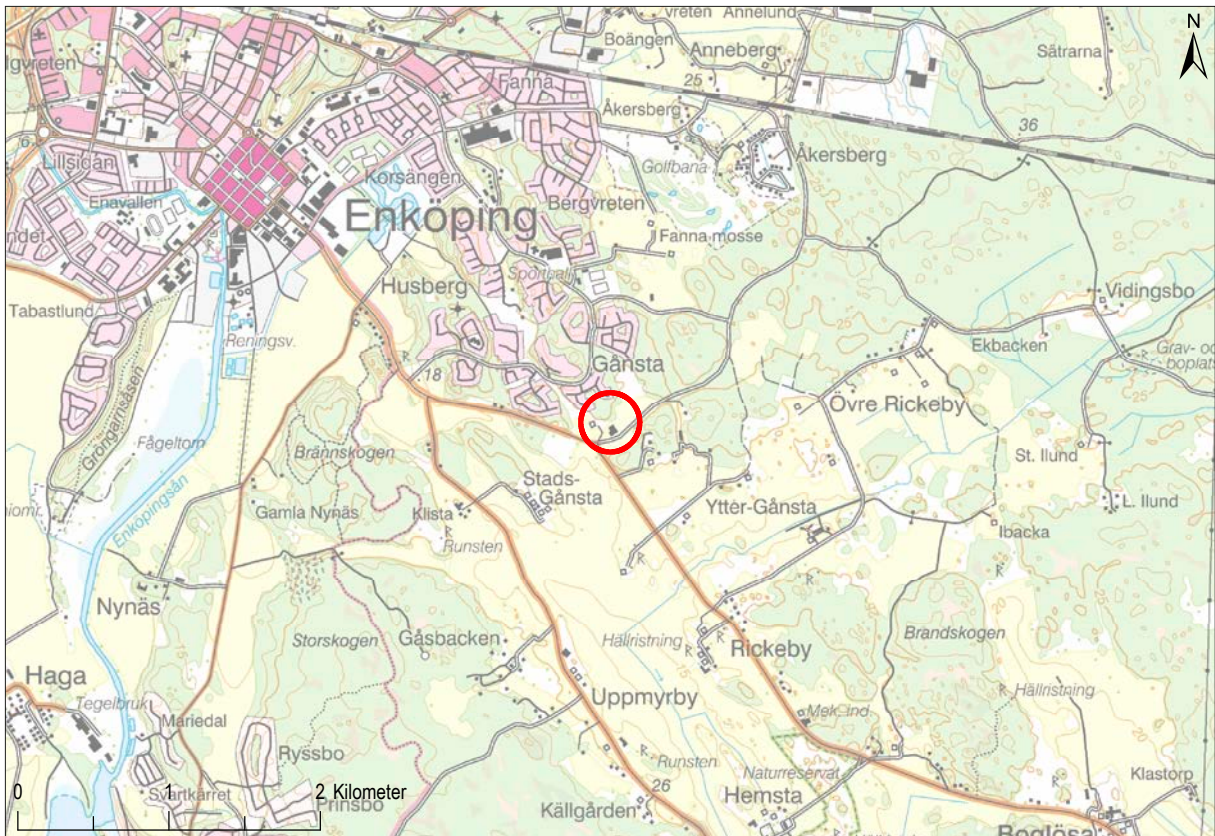
Undersökt och borttagen betyder att lämningen blivit arkeologiskt undersökt och helt borttagen. Inget skydd enligt kulturmiljölagen kvarstår.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

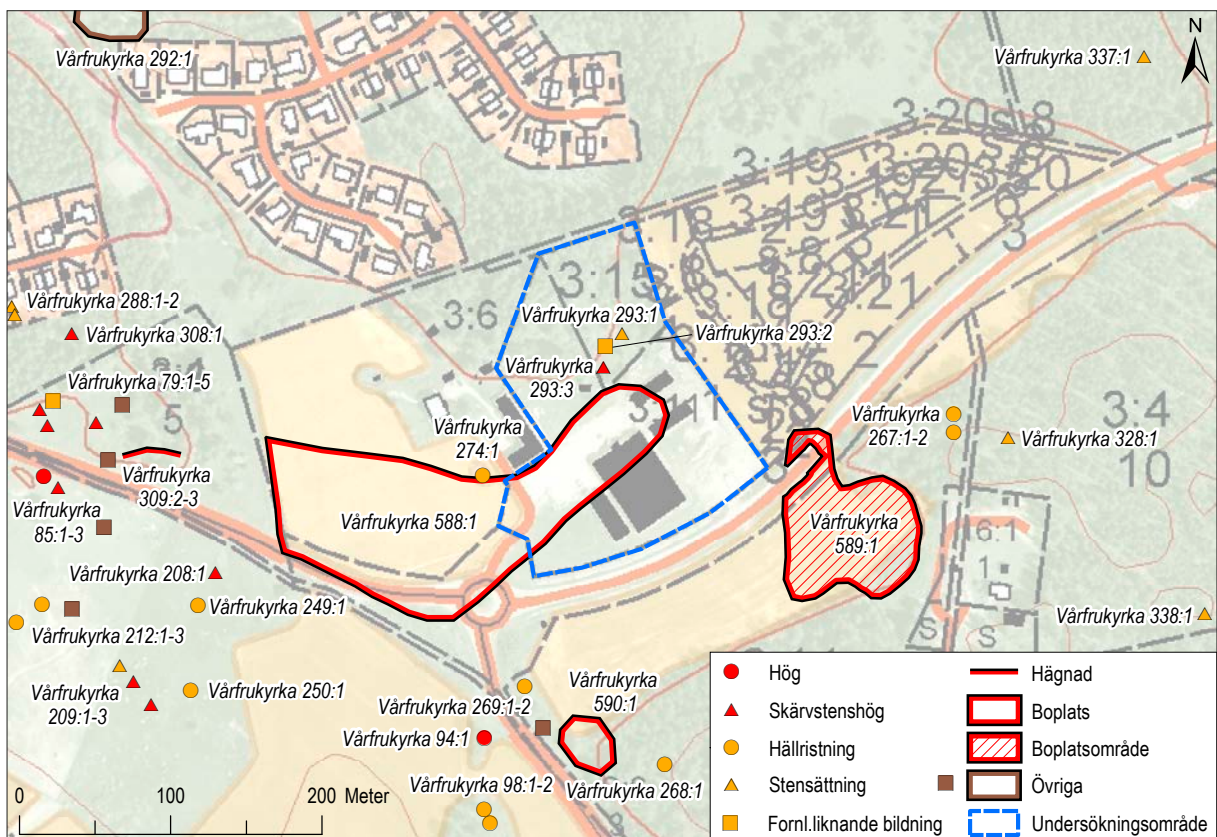

SAMMANFATTNING.....	7
INLEDNING OCH SYFTE.....	7
TOPOGRAFI, HISTORIK OCH FORNLÄMNINGSBILD	8
TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR.....	9
GENOMFÖRANDE	9
RESULTAT, ARKEOLOGISK UTREDNING	10
RESULTAT, FÖRUNTERSÖKNING	12
Vårfrukyrka 293:1, fornlämningsliknande lämning.....	12
Vårfrukyrka 293:2, fornlämningsliknande naturbildning	12
Vårfrukyrka 293:3, skärvtenshög	12
SLUTSATS.....	14
REFERENSER	15
Litteratur	15
Historiska kartor.....	15
Övrigt.....	15
ADMINISTRATIVA UPPGIFTER.....	16
BILAGOR	17
Bilaga 1. Schaktbeskrivning	17
Bilaga 2. Anläggningsbeskrivning.....	20

Figur 1. Undersökningsområdet markerat på Terrängkartan, skala 1:50 000.

Figur 2. Undersökningsområdet samt närliggande fornlämningar (FMIS) markerade på Fastighetskartan, skala 1:5 000.

SAMMANFATTNING

Arkeologikonsult har i oktober 2017 utfört en arkeologisk utredning inom fastigheterna Gånsta 3:11 och 3:15 i Enköpings kommun, med anledning av planerad nybyggnation i området. Inom utredningsområdet var delar av en boplatz registrerad som bevakningsobjekt i FMIS (RAÄ Vårfrukyrka 588:1). Boplatsytan var vid utredningstillfället bebyggd med en handelsträdgård med parkering och växthus och ytan var kraftigt störd, då matjordslagret schaktats bort vid byggnationen. Inga boplatzlämningar eller andra tidigare ej kända fornlämningar påträffades vid utredningen, vare sig inom det registrerade boplatzområdet eller i andra delar av utredningsområdet.

Vid samma tillfälle utfördes inom området också en förundersökning av en förmodad stensättning, en fornlämningsliknande bildning samt en skärvtenshö. Förundersökningen visade att den registrerade stensättningen (RAÄ Vårfrukyrka 293:1) i själva verket utgjordes av en fornlämningsliknande lämning i form av en grop för en ledningsstolpe. Vidare bekräftade förundersökningen RAÄ Vårfrukyrka 293:2 som en naturbildning och RAÄ Vårfrukyrka 293:3 som en skärvtenshö. Inga fynd påträffades vid förundersökningen.

INLEDNING OCH SYFTE

Arkeologikonsult har på uppdrag av Panghus AB utfört en arkeologisk utredning, etapp 1 och 2, inom fastigheterna Gånsta 3:11 och 3:15 i Enköpings kommun, Uppsala län, samt förundersökning av en osäker stensättning, en fornlämningsliknande bildning och en skärvtenshö (RAÄ Vårfrukyrka 293:1–3) inom samma område (Lst dnr 431-2635-17) (figur 1, 2). De arkeologiska insatserna föranleddes av planerad nybyggnation av bostäder inom området. Arkeologikonsult utförde arbetet den 12–19 oktober 2017.

Den arkeologiska utredningens syfte var att avgöra om det fanns tidigare ej kända fornlämningar inom utredningsområdet. Syftet med förundersökningen av de tidigare registrerade lämningarna var att närmare lägesbestämma dem, att klargöra lämningarnas omfattning och antikvariska status där denna var oklar, samt att ge underlag för bedömning av lämningarnas antikvariska värde. Resultatet skulle också kunna ge underlag för kostnadsberäkning av en eventuell arkeologisk slutundersökning av lämningarna.

TOPOGRAFI, HISTORIK OCH FORNLÄMNINGSBILD

Figur 3. Den södra delen av området var vid undersökningstillfället bebyggd med en handelsträdgård. Foto från sydväst.

Utredningsområdet, som är 2,5 hektar stort, ligger strax sydöst om Enköping, i ett landskap med både jordbruksmark och skogspartier. Den norra delen av utredningsområdet är högre belägen och utgörs idag av skogsmark, varav delar har berg i dagen och blockrik terräng medan andra ytor är relativt stenfria. Möjligen är dessa röjda för slätter eller dylikt. På de historiska kartor som finns tillgängliga är området markerat som ”haglott” vid storskiftet 1763 och som ”Sörgårdshagen, skogsmark” vid laga skifte 1863. Skogen utgörs idag av gles blandskog och området har nyttjats som hagmark även i sen tid.

På 2000-talet har den södra delen av området bebyggts med en handelsträdgård (figur 3). Denna del har utgjorts av åkermark åtminstone sedan storskiftet 1763, den äldsta kartan över området. Utredningsområdet ligger i utkanten av byn Ytter-Gånstas åkermarker men själva byn ligger ca 650 meter åt sydöst. Den äldsta skriftliga källan för ortnamnet Gånsta är från 1329, men ortnamnsefterledet *-sta* tyder på att byn kan ha etablerats under järnåldern. Det är dock oklart om bynamnet åsyftar Ytter-Gånsta, den närliggande byn Stads-Gånsta (ca 600 meter sydväst om utredningsområdet) eller någon annan, äldre bebyggelseenhet.

Utredningsområdet ligger inom ett riksintresse för kulturmiljövården, betecknat K56 Boglösa. Området är fornlämningsrikt och omfattar en koncentrerad fornlämningsmiljö från bronsåldern i form av hällristningar och skärvstenshögar. Det är också sådana lämningar som är vanligast förekommande i utredningsområdets närhet (figur 2). I området finns även ett antal stensättningar och flera förhistoriska boplatser. Hällristningarna består framför allt av skålgropar, men även skeppsrisingar och människofigurer förekommer. Den närmaste hällristningslokalen består av sju skålgropar på en mindre häll (RAÄ Vårfrukyrka 274:1). I utredningsområdets södra del är delar av en boplatz (RAÄ Vårfrukyrka 588:1) registrerad i FMIS. Direkt sydöst om området finns ytterligare en boplatz, vilken undersöktes av Upplandsmuseet år 2003 och daterades till äldre bronsålder (Fagerlund 2004). Boplatsen, som liksom det nu aktuella utredningsområdet ligger på 20–25 m över havet, bör då ha legat strandnära enligt landhöjningsdata från SGU.

TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR

RAÄ Vårfrukyrka 293:1–3 registrerades i FMIS vid fornminnesinventering 1980. Efter detta har inga ytterligare antikvariska åtgärder berört lämningarna. Boplatsten RAÄ Vårfrukyrka 588:1 registrerades i samband med en arkeologisk utredning 1997, då ytliga fynd av skärvsten, bränd lera och keramik samt slagen kvarts, flinta och bergart påträffades i den plöjda åkern (Karlenby 1997). Lämningen registrerades som bevakningsobjekt i FMIS. Arkeologikonsult utförde i juni 2017 en arkeologisk utredning inom delar av boplatssytan på fastigheten Gånsta 6:3, direkt väster om det nu aktuella utredningsområdet. Då påträffades boplatslämningar i form av kulturlager, anläggningar och förhistorisk keramik inom delar av boplatsten, koncentrerat till den västra delen (Jönsson 2017).

År 2002 utförde Upplandsmuseet en förundersökning inför byggnationen av vägen Österleden (Fagerlund 2002). Då drogs schakt direkt söder om det nu aktuella utredningsområdet. Inga fornlämningar påträffades där. Upplandsmuseet har även gjort en arkeologisk förundersökning på fastigheten direkt öst om utredningsområdet (Fagerlund 2016). Inga säkra boplatsspår hittades, men ett dike innehållande bland annat kol och skörbränd sten tolkades som en indikation på att boplatsspår i området kan ha funnits men decimerats av odling på platsen.

GENOMFÖRANDE

Utredningen inleddes med kart- och arkivstudier samt fältinventering av området. Därefter vidtog skiktvis sökschaktning med en grävmaskin med 1,4 meter bred skopa till orörd mark. Schakten förlades där det var möjligt med hänsyn till bebyggelse och terräng. Totalt 56 schakt om sammanlagt 950 m² togs upp för utredning och förundersökning, vilket utgör 3,8% av utredningsområdet. Samtliga schakt och lämningar mättes in med RTK-GPS och be-

skrevs skriftligen, liksom ett antal recenta störningar som påverkade utredningens förutsättningar. Ett urval fotograferades. Inmätningar gjordes med GPS med en standardavvikelse på 0,02 meter.

Den norra delen av området utgjordes av gles skogsmark (figur 4). Schaktning var möjlig i delar av detta område, medan delar var otillgängliga på grund av tät växtlighet och blockrik terräng. Dessa delar

Figur 4. Sökschaktning i den norra delen av undersökningsområdet, som bestod av gles skogsmark. Foto från öst.

Figur 5. Sökschaktning på handelsträdgårdens parkering skedde genom borttagning av ett upp till 0,5 m tjockt lager grus med underliggande markduk. Foto från nordöst.

besiktades istället okulärt. Den södra halvan av utredningsområdet var bebyggd med en handelsträdgård med parkering och växthus och ytan var kraftigt störd, då matjordslaget har schaktats bort vid byggnationen (figur 5). Det gäller även ytan längst i sydöst, som verkar ha fungerat som upplag för grus och massor i samband med bygget av ett nytt bostadsområde på den intilliggande fastigheten. Totalt var den störda ytan cirka 9000 m² stor, vilket motsvarar 36% av utredningsområdet (figur 6). Sökschaktning utfördes här genom borttagning av ett 0,15–0,5 meter tjockt lager grus och stenkross, varpå undergrund av lera följde. Förutom den yta där matjorden schaktats bort förekom även ytterligare störningar i form av högar med jord, grus och skrot, vilket tillsammans

med växthusen försämrade möjligheten att söka av hela ytan på ett likvärdigt sätt.

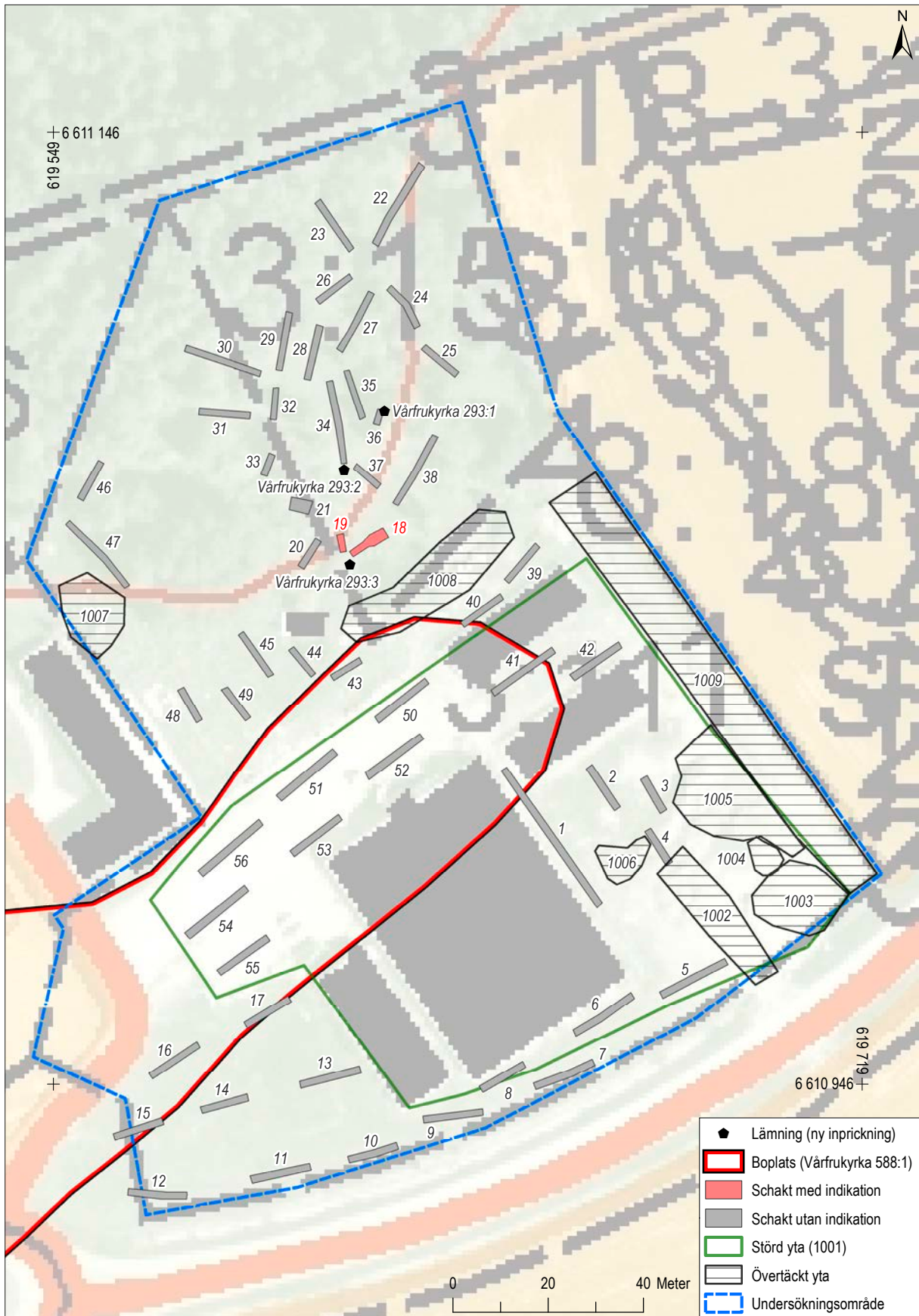
Förundersökningen av de tre registrerade lämningarna skedde genom avtorvning med maskin och för hand i sådan omfattning att en bedömning av lämningarnas karaktär, storlek och konstruktion kunde avgöras, men med ambitionen att lämna så mycket som möjligt av lämningarna intakta. Sökschakt grävdes i anslutning till lämningarna för att avgränsa dem och avgöra om ytterligare anläggningar fanns i deras direkta närhet. Inga fynd påträffades vid vare sig förundersökningen eller utredningen. Inga analyser utfördes då det inte var nödvändigt för att avgöra fornlämningsstatus hos någon lämning.

RESULTAT, ARKEOLOGISK UTREDNING

Inga tidigare ej kända lämningar framkom vid den arkeologiska utredningen, vare sig vid fältinventering eller sökschaktning (figur 6). Inte heller påträffades några fynd, anläggningar eller andra

boplatslämningar inom det tidigare registrerade boplatområdet RAÄ Vårfrukyrka 588:1. De boplatsspår som eventuellt har funnits på platsen tidigare gick alltså inte att återfinna vid utredningen.

Figur 6. Schakt och störningar markerade på Fastighetskartan, skala 1:1 200.

RESULTAT, FÖRUNDERSÖKNING

Förundersökningen av RAÄ Vårfrukyrka 293:1–3 bekräftade att nummer 3 utgör en skärvtenshögen och nummer 2 är en naturbildning. Nummer 1 är däremot inte en stensättning, som den tidigare varit registrerad som, utan en fornlämningsliknande lämning. Sökschaktning i anslutning till de registrerade lämningarna gav inget resultat i form av anläggningar, fynd eller andra indikationer på ytterligare fornlämningar (figur 8). Lämningarna är något felinprickade i FMIS, framför allt 293:1 som ligger 12 m NV om den registrerade punkten.

Vårfrukyrka 293:1, fornlämningsliknande lämning

Lämningen (104) (bilaga 2) utgörs av en grop, 2 meter i diameter och 0,3 meter djup, med omgivande vall, 1,5 meter bred och 0,1–0,2 meter hög. Gropen, som tolkades som en möjlig mittgrop för en grav vid inventeringen 1980, ligger i en naturlig sluttning vilket förstärker det stensättningsliknande intrycket som vallen åstadkommer. Ett schakt grävdes genom vällen vid förundersökningen, men inget framkom som tyder på att lämningen skulle utgöra en grav eller någon annan typ av fornlämning. Vid studie av den ekonomiska kartan över området från 1951 blir det istället uppenbart att gropen grävts för en ledningsstolpe. Även om luftledningen går längre söderut på kartan, så ligger gropen i samma linje som ledningen innan den viker av något åt syd. Avståndet mellan stolparna på kartan är generellt runt 75 meter och gropen ligger 225 meter (det vill säga 75 meter gånger tre) från en närliggande stolpe i samma linje. Det verkar därför sannolikt att ledningen vid något tillfälle haft en annan sträckning än på kartan från 1951 och att gropen grävts för en ledningsstolpe som sedan tagits bort.

Vårfrukyrka 293:2, fornlämningsliknande naturbildning

Den fornlämningsliknande naturbildningen (103) bekräftades som sådan. Bildningen ligger i slutet av en mindre höjdrygg i NV–SÖ riktning och är rundad till formen, ca 8 meter i diameter och 0,5 meter hög. Den är övertorvad, med ett antal 0,3–0,8 meter stora stenar synliga i ytan. Vid avtorvning framkom att bildningen är uppbyggd av skärvtensliknande

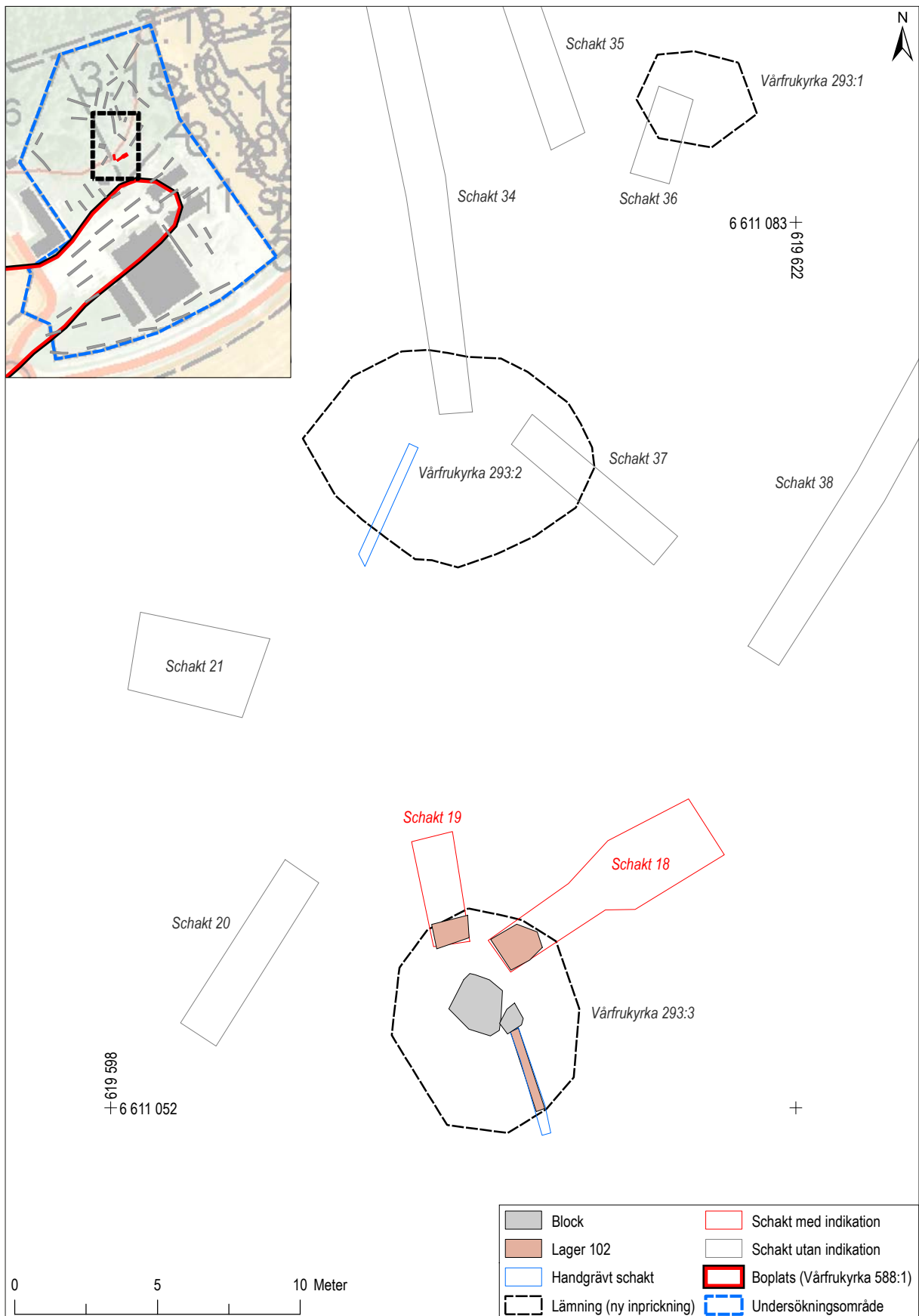
Figur 7. Skärvtenshögen fotograferad från syd. I det handgrävda schaktet syns lagret med skörbränd sten.

morän. Sökschakt togs upp i tre riktningar för att säkerställa att det inte rörde sig om en fornlämning, men ingen skörbränd sten observerades.

Vårfrukyrka 293:3, skärvtenshögen

Skärvtenshögen (101) är oval, 8x6 meter stor och 0,5 meter hög med ett 2x1,5 meter stort mittblock samt ytterligare en större sten, 1x0,7 meter, intill detta. Avtorvning av mindre delar av lämningen skedde med grävmaskin i norra och nordöstra delen, samt för hand i den södra delen (figur 7, 8). Terrängen direkt syd och sydväst om skärvtenshögen var svårframkomlig vid undersökningstillfället på grund av tät växtlighet och röjningssten i den tidigare åkerkanten. Under torven i högen framkom ett lager med skörbränd sten (lager 102, bilaga 2). Det råder ingen tvekan om att det rör sig om en skärvtenshögen och den antikvariska bedömningen fast fornlämning kvarstår.

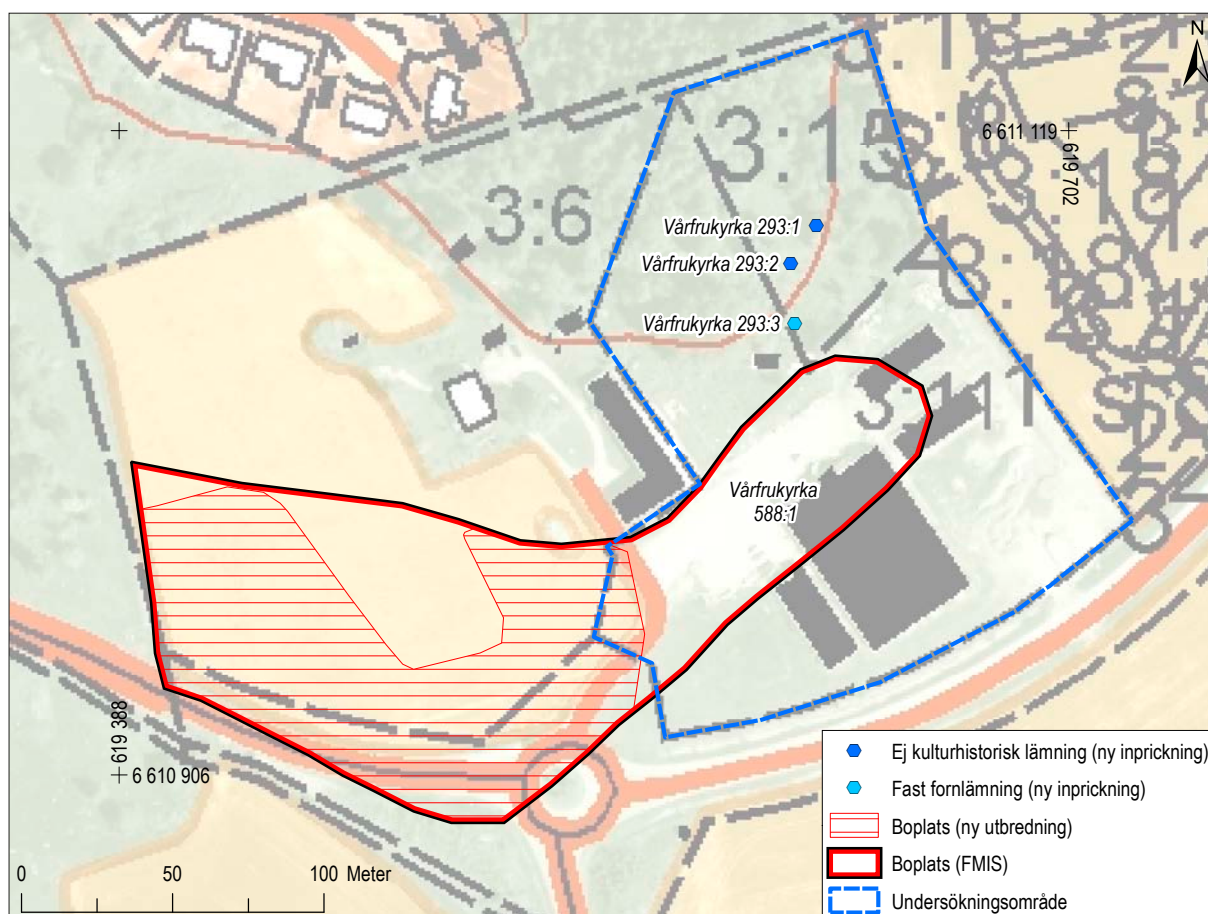

Figur 8. De förundersökta lämningarna och omgivande schakt, skala 1:200. Översikt med Fastighetskartan, skala 1:4 000.

SLUTSATS

Den arkeologiska utredningen försvarades av den handelsträdgård som var uppförd på platsen, särskilt som matjorden och eventuellt även underliggande lager har banats av på stora delar av ytan. Det är mycket möjligt att boplatslämningar har funnits på platsen, med tanke på de observationer som gjordes i åkermarken 1997 och som föranledde registreringen av boplatsten i FMIS. Dessa lämningar är i så fall inte

bevarade idag, varför boplatsten får en ny, mindre utbredning (figur 9). Skärvtenshögen, RAÄ Vårfrukyrka 293:3, har bekräftats som fast fornlämning och är därmed skyddad enligt Kulturmiljölagen, medan den tidigare förmodade stensättningen, RAÄ 293:1, och naturbildningen, RAÄ 293:2, bör få en ändrad antikvarisk bedömning till ej kulturhistorisk lämning (figur 10).

Figur 9. Förslag till ny utbredning för boplatsten Vårfrukyrka 588:1, samt ny inprickning för Vårfrukyrka 293:1-3.

RAÄ-nummer	Lämningstyp	Tidigare antikvarisk bedömning	Ny antikvarisk bedömning
Vårfrukyrka 293:1	Fornlämningsliknande lämning	Övrig kulturhistorisk lämning	Ej kulturhistorisk lämning
Vårfrukyrka 293:2	Fornlämningsliknande bildning	Övrig kulturhistorisk lämning	Ej kulturhistorisk lämning
Vårfrukyrka 293:3	Skärvtenshöj	Fast fornlämning	Fast fornlämning

Figur 10. Lämningstyp och antikvarisk bedömning för de förundersökta lämningarna.

REFERENSER

Litteratur

FAGERLUND, D. 2002. *Arkeologisk förundersökning. Österleden – Etapp 3b. Nybyggnation av väg. Gånsta 6:3, Vårfrukyrka socken, Enköpings kommun, Uppland.* Upplandsmuseet rapport 2002:17.

FAGERLUND, D. 2004. *Ett boplatansområde från bronsålder. Österleden 3b. Arkeologisk undersökning.* Upplandsmuseet rapport 2004:9.

FAGERLUND, D. 2016. *Gånsta – i bronsåldersland. Arkeologisk utredning och förundersökning.* Upplandsmuseet rapport 2016:14.

JÖNSSON, A. 2017. *Kulturlager i bronsåldersmiljö Arkeologisk utredning etapp 1 och 2 inom fastigheten Gånsta 3:6, Vårfrukyrka socken, Enköpings kommun, Uppsala län, Uppland.* Rapporter från Arkeologikonsult 2017:3099.

KARLENBY, L. 1997. *Österleden – Etapp 3b. Arkeologisk utredning. Gånsta 6:3 m. fl., Vårfrukyrka socken, Enköpings kommun, Uppland.* Riksantikvarieämbetet, UV Uppsala rapport 1997:15.

Historiska kartor

LMS B78-7:2 Uppsala län, Vårfrukyrka socken
Gånsta nr 1–11
Storskifte 1763

LMM 03-vår- Uppsala län, Vårfrukyrka socken
140. Gånsta.
Laga skifte, ägoutbyte 1863

RAK J133- Uppsala län
11h2e53 11H2e - Enköping
Ekonomiska kartans blad 1951

LMS = Lantmäteristyrelsens arkiv
LMM = Lantmäterimyndigheternas arkiv
RAK = Rikets allmänna kartverks arkiv

Övrigt

Ortnamnsregistret SOFI:
<http://www.sprakochfolkminnen.se/sprak/namn/ortnamn/ortnamnsregistret.html>

Strandnivåkartor från SGU:
<https://www.sgu.se/produkter/kartor/kartgeneratorn/>

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr:	431-2635-17
Arkeologikonsults projektnr:	2017: 3121
Uppdragsgivare:	Panghus AB
Typ av undersökning:	Arkeologisk utredning samt förundersökning
Utförande fältarbete:	12–19 oktober 2017
Undersökningsområdets storlek:	2,5 ha
Landskap:	Uppland
Län:	Uppsala
Kommun:	Enköping
Socken:	Vårfrukyrka
Koordinatsystem:	SWEREF99TM
Höjdsystem:	RH 2000
Projektledare:	Amanda Jönsson
Fältarkeologer:	Stefan Gustafsson, Amanda Jönsson
Rapportansvarig:	Amanda Jönsson
Planer och layout:	Ida Söderström
Kvalitetssäkring:	Linda Lindwall
Fynd:	Inga fynd tillvaratogs

BILAGA 1. SCHAKTBESKRIVNING

Schakt-nr	Objekt	Längd (m)	Area (m ²)	Djup (m)	Djup matjord (m)	Beskrivning	Kontexter
1	Schakt utan indikation	35	52	0,3–0,5	-	Påförda massor av grovt grus och stenkross blandat med gråbrun siltig lera i ett 0,3 m tjockt lager. I botten rester av markduk. Undergrund av brun lera.	-
2	Schakt utan indikation	10,5	17	0,2–0,4	-	Grovt grus i ett 0,15–0,2 m tjockt lager. Undergrund av brun lera. I mitten av schaktet ett recent dike.	-
3	Schakt utan indikation	8	13,5	0,2–0,3	-	Grovt grus i ett 0,15–0,2 m tjockt lager. Undergrund av brun lera.	-
4	Schakt utan indikation	8,5	13	0,2–0,25	-	Grovt grus i ett 0,15–0,2 m tjockt lager. Undergrund av brun lera.	-
5	Schakt utan indikation	15,5	23	0,2–0,35	-	Grovt grus i ett 0,1–0,15 m tjockt lager. Längst i Ö tjockare och mycket hårt packat (väg till grusupplag). Undergrund av brun lera.	-
6	Schakt utan indikation	14,5	22	0,2–0,5	-	Grovt grus blandat med brun lerig silt i ett 0,1 m tjockt lager, glest gräsbeväxt. I botten rester av markduk. Undergrund av gråbrun lera.	-
7	Schakt utan indikation	13	20	0,15–0,2	0,1	Överst ett skikt grovt grus, glest gräsbeväxt. Därefter 0,1 m matjord av brun siltig lera som övergår i undergrund av gråbrun lera.	-
8	Schakt utan indikation	10,5	15,5	0,2–0,25	-	Grovt grus blandat med brun lerig matjord i ett 0,1 m tjockt lager, glest gräsbeväxt. I botten rester av markduk. Undergrund av gråbrun lera.	-
9	Schakt utan indikation	12,5	18,5	0,2–0,3	0,15	Matjord av brun siltig lera. Undergrund av gråbrun lera.	-
10	Schakt utan indikation	10,5	16,5	0,2–0,3	0,2	Matjord av brun siltig lera. Undergrund av gråbrun lera.	-
11	Schakt utan indikation	12,5	20	0,2–0,3	0,15–0,2	Matjord av brun siltig lera. Undergrund av gråbrun lera.	-
12	Schakt utan indikation	12	18,5	0,2–0,25	0,15–0,2	Överst ett skikt grovt grus, glest gräsbeväxt. Därefter 0,15 m matjord av brun siltig lera som övergår i undergrund av gråbrun lera.	-
13	Schakt utan indikation	13	19	0,3–0,5	0,25	Matjord av brun siltig lera som övergår i undergrund av gråbrun lera. I Ö delen ett parti mörkare lera, ev. rest av äldre dike.	-
14	Schakt utan indikation	10	15	0,3–0,4	0,2–0,3	Matjord av brun siltig lera. Undergrund av mörkt gråbrun lera.	-
15	Schakt utan indikation	10,5	15,5	0,3–0,4	0,3	Matjord av brun siltig lera. Undergrund av mörkt gråbrun lera.	-
16	Schakt utan indikation	12	17	0,3–0,4	0,3	Matjord av gråbrun siltig lera. Undergrund av gråbrun lera.	-
17	Schakt utan indikation	10,5	15	0,4–0,45	0,3–0,35	Matjord av gråbrun siltig lera. Undergrund av gråbrun lera.	-
18	Schakt med indikation	8,5	16,5	0,15–0,3	0,25	Längst i V framkommer KL 102 direkt under torven. Längre mot Ö följer en yta med 0,1–0,4 m stora stenar samt matjord fram till åkerhak. Längst i Ö stenfri yta med 0,25 m matjord av ljusbrun lerig silt. Undergrund av grusig morän med inslag av ljust gråbrun lera. En bit bränd lera påträffades i schaktets mitt.	101, 102
19	Schakt med indikation	4	5,5	0,15–0,2	0,2	Längst i S framkommer KL 102 direkt under torven. Längre åt N är en yta med 0,2–0,4 m stora stenar och matjord. Längst i N framkommer berghäll på 0,2 m djup.	101, 102
20	Schakt utan indikation	7	10	0,25–0,3	0,2	Matjord av ljusbrun silt. Undergrund av ljust gråbrun siltig lera med enstaka stenar.	-
21	Schakt utan indikation	4,5	12	0,15–0,25	0,15–0,2	Matjord av ljusbrun silt. Undergrund av ljust gråbrun siltig lera med upp till 0,3 m stora stenar.	-
22	Schakt utan indikation	19,5	30	0,15–0,2	0,15	Matjord av ljusbrun lerig silt. Undergrund av ljust gråbrun lera.	-
23	Schakt utan indikation	12,5	17	0,15	0,1–0,15	Matjord av ljusbrun lerig silt. Undergrund av ljust gråbrun lera.	-

Bilaga 1. Schaktbeskrivning, forts.

Schakt-nr	Objekt	Längd (m)	Area (m ²)	Djup (m)	Djup matjord (m)	Beskrivning	Kontexter
24	Schakt utan indikation	10,5	15	0,2–0,25	0,15	Matjord av ljusbrun lerig silt. Undergrund av ljust gråbrun lera.	-
25	Schakt utan indikation	9	13	0,2–0,25	0,15	Matjord av ljusbrun lerig silt. Undergrund av ljust gråbrun lera.	-
26	Schakt utan indikation	8,5	12	0,2	0,15	Matjord av ljusbrun lerig silt. Undergrund av ljust gråbrun lera.	-
27	Schakt utan indikation	14	19,5	0,2–0,25	0,15	Matjord av ljusbrun lerig silt. Undergrund av ljust gråbrun lera.	-
28	Schakt utan indikation	11,5	17	0,25–0,3	0,2	Matjord av ljusbrun lerig silt. Undergrund av varvig gråbrun/rödbrun lera.	-
29	Schakt utan indikation	12,5	17	0,15–0,25	0,15–0,2	Matjord av ljusbrun lerig silt. Undergrund av varvig gråbrun/rödbrun lera.	-
30	Schakt utan indikation	16,5	22,5	0,2–0,25	0,1–0,15	Matjord av ljusbrun lerig silt. Undergrund av varvig gråbrun/rödbrun lera.	-
31	Schakt utan indikation	11	14,5	0,15–0,2	0,1–0,15	Matjord av ljusbrun lerig silt. Undergrund av gråbrun lera uppblandad med morängrus och enstaka stenar. Längst i N samt i schaktets mitt framkommer berghäll under torven.	-
32	Schakt utan indikation	7	8,5	0,1–0,15	-	Berghäll framkommer direkt under torven.	-
33	Schakt utan indikation	4,5	6,5	0,2–0,25	0,15–0,2	Matjord av ljusbrun lerig silt. Undergrund av ljust gråbrun lera med enstaka stenar.	-
34	Schakt utan indikation	18	24,5	0,15–0,25	0,15–0,2	Matjord i S mullig brun silt, i N ljusbrun lerig silt. Längst i S följer stenig morän, därefter åt N en yta med 0,2–0,4 m stora stenar blandat med matjord. I N undergrund av ljus gråbrun lera.	103
35	Schakt utan indikation	10,5	13,5	0,2	0,15–0,2	Matjord av ljusbrun lerig silt. Undergrund av ljust gråbrun lera. En större, markfast sten i S delen.	-
36	Schakt utan indikation	3	4,5	0,15–0,3	0,15–0,25	Matjord av brun silt. Undergrund av ljust gråbrun lera med inslag av morängrus och mindre stenar.	104, 105
37	Schakt utan indikation	6,5	8,5	0,1–0,15	0,15	Matjord av brun silt. I NV följer stenig morän, i SÖ undergrund av siltig lera. Berghäll tittar upp under torven på några ställen.	103
38	Schakt utan indikation	16,5	22	0,15–0,3	0,15–0,25	I NÖ matjord av mullig brun silt på stenig morän, med enstaka block och påförda stenar. I SV stenröjd yta med matjord av brun silt och undergrund av ljusbrun siltig lera med inslag av småsten.	-
39	Schakt utan indikation	10	13	0,2–0,25	-	0,15 m grässvål med siltig gråbrun lera som övergår i kompakt gråbrun lera.	-
40	Schakt utan indikation	10	13,5	0,2	-	0,1 m grässvål med siltig gråbrun lera som övergår i kompakt gråbrun lera.	-
41	Schakt utan indikation	15,5	22,5	0,2–0,3	-	Överst ett 0,05 m tjockt skikt grus, därefter ljust gråbrun lera.	-
42	Schakt utan indikation	12	19	0,3	-	Överst ett 0,05 m tjockt skikt grus, därefter ljust gråbrun lera.	-
43	Schakt utan indikation	7	9,5	0,3–0,4	0,3	Matjord av brun lerig silt. Undergrund av ljusbrun lera.	-
44	Schakt utan indikation	7	9,5	0,35	0,3	Matjord av brun lerig silt. Undergrund av ljusbrun lera.	-
45	Schakt utan indikation	11	15	0,35–0,4	0,3–0,35	Matjord av brun lerig silt. Undergrund av ljusbrun lera.	-
46	Schakt utan indikation	9	12,5	0,2	0,1–0,15	Matjord av ljusbrun lerig silt. Undergrund av ljust gråbrun lera med enstaka stenar.	-
47	Schakt utan indikation	18,5	24	0,2–0,25	0,15	Matjord av ljusbrun lerig silt. Undergrund av ljust gråbrun lera med enstaka stenar.	-
48	Schakt utan indikation	8	11	0,35–0,4	0,25	Matjord av ljusbrun siltig lera. Undergrund av gråbrun lera.	-
49	Schakt utan indikation	8	11	0,25–0,3	0,25	Matjord av ljusbrun siltig lera. Undergrund av gråbrun lera.	-

Bilaga 1. Schaktbeskrivning, forts.

Schakt- nr	Objekt	Längd (m)	Area (m ²)	Djup (m)	Djup matjord (m)	Beskrivning	Kontexter
50	Schakt utan indikation	13,5	19,5	0,3–0,4	-	Grovt grus och stenkross i ett 0,3 m tjockt lager med markduk i botten. Därefter undergrund av rödbrun lera.	-
51	Schakt utan indikation	15	25	0,25– 0,35	-	Grovt grus och stenkross i ett 0,3 m tjockt lager med markduk i botten. Därefter undergrund av rödbrun lera.	-
52	Schakt utan indikation	14	22	0,4–0,45	-	Grovt grus och stenkross i ett 0,4 m tjockt lager med markduk i botten. Därefter undergrund av rödbrun lera.	-
53	Schakt utan indikation	13	19	0,3–0,55	-	Grovt grus och stenkross i ett 0,3-0,4 m tjockt lager med markduk i botten. I mitten en grop ned till 0,55 m djup, ifyllt med samma material. Undergrund av rödbrun lera.	-
54	Schakt utan indikation	16	26	0,3–0,4	-	Grovt grus och stenkross i ett 0,3 m tjockt lager med markduk i botten. Därefter undergrund av rödbrun lera.	-
55	Schakt utan indikation	12,5	19	0,25–0,4	-	Grus i ett 0,2 m tjockt lager, därefter brun lera.	-
56	Schakt utan indikation	16,5	26	0,3–0,4	-	Grovt grus och stenkross i ett 0,3 m tjockt lager med markduk i botten. Därefter undergrund av rödbrun lera.	-

BILAGA 2. ANLÄGGNINGSBESKRIVNING

Anl-nr	Objekt	Storlek (plan, m)	Beskrivning
101	Skärvstenshög	8x6	Skärvstenshög, oval, 8x6 m (N-S) och 0,5 m h. Övertorvad. Centralt är ett mittblock, 2x1,5 m och 1 m h samt ytterligare en större sten, 1x0,7 m. Vid avtorvning av mindre delar av skärvstenshögen framkom ett lager med skörbränd sten (102). Flera större stenar och block ligger i ytan på högens SV sida mot en äldre åkerkant. Dessa utgör sannolikt odlingssten. Skärvstenshögen är beväxt med en rönn samt ett tätt buskage i V.
102	Kulturlager	-	Kulturlager bestående av av mestadels skörbränd sten, 0,05–0,15 m stor, blandad med brun silt och mindre inslag kol och sot.
103	Fornlämningsliknande bildning	8 (diam)	Naturbildning liknande skärvstenshög, rundad, ca 8 m diam och 0,5 m h. Övertorvad med i ytan 0,3–0,8 m stora stenar. Vid avtorvning framkom att bildningen är uppbyggd av skärvstensliknande morän, denna är dock naturlig.
104	Fornlämningsliknande lämning	3,5 (diam)	Stensättningsliknande grop, 2 m diam och 0,3 m dj. Gropen omges av en vall i Ö-S-V, 1,5 m br och 0,1–0,2 m h, och är belägen i en sluttning vilket ger det stensättningsliknande intrycket. Gropen har sannolikt grävts för en sedermera borttagen ledningsstolpe, då den ligger i linje med kartmarkeringar för en äldre luftledning.
1001	Störning	115x90	Yta som banats av och täckts med grus och stenkross.
1002	Väg	32x7–9	Infart till grusupplag. Mycket hårt packad med grus och sand vilket gjorde att sökschakt inte kunde dras på ytan.
1003	Störning	20x15	Dumphög med jord, grus, grässvål och skrot. Upp till 4 m h.
1004	Störning	8x6	Hög med krossad asfalt och betong, upp till 1,5 m h.
1005	Störning	30x15	Område med bortschaktad matjord och stående vatten.
1006	Störning	11x9	Hög med matjord, 0,5–1,5 m h.
1007	Störning	17x13	Hög med jord, stenar och bråte, upp till 2,5 m h.
1008	Störning	40x12	Skothög och kompost.
1009	Störning	105x10	Jordvall, ca 1,5 m h.

Rapporter från Arkeologikonsult 2017:3121